

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 90. ANULU XIII.

Sabiu, in 14/26 Novembre 1865.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetere cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegrafulu ese de doua ori pe septe-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditu'a
toiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
car' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celalalte parti ale Transilvaniei si pen-

Dela diet'a transilvana.

(20 Novembre.)

Escelenti'a Sea Bar. Franciscu Kemény au deschisu sie-
dinti'a de astadi cu cuventulu urmatoriu:

Inclite staturi si ordini!

Strabunii nostri de fericita memoria la an. 1791 condusi
de convingerea, ca patriei noastre i pote dá pace, stima si in-
semnate numai o constitutiune cetatiéna bine organizata, nu
numai au fostu in stare de a restatori prin prudenta modera-
tiune si intielépta prevedere constitutiunea carea de 10 ani
fu radicata din títini, ci pre lángha acést'a inca imbogatira patri'a
cu legi salutarie si intarira organismulu statului celu darapa-
natu prin institutiuni corespundiátore si nóue. Si ei au lasatu
mostenire urmatoriloru sei acésta santa reliquia, constitutiunea
cetatiénésca, carea in viscolele a nóue seculi s'a sustinutu
victoriós'a si nevatemala. Dóue generatiuni ce s'a urmatu dupa
olalta si-au traitu dilele in pace si ferice la umbr'a acestei
constitutiuni, si totu deodata au restatoritu ecuilibrulu statului
intre popóre si Domnitoriulu loru maiestaticu, si candu scurtu
dupa aceea au urmatu acele tempuri critice, care amenintiau
imperiuulu intregu cu perdere, dupa decursulu unei jumetáti de
seculu, s'au adevéritu a dóu'a óra acelu adevéru istoricu: ca a-
morulu popóreloru si credinti'a de supusu inradacinata in ani-
melo popóreloru a spriginulu celu mai siguru alu Tronulu
regescu.

Staturile si ordinele adunate in purarea memorabilulu anu
1848, din a cároru siruri rarite vedu pre mai multi, cu cari avui
norocire a consultá impreuna pre terenulu legislatiunei, intie-
legendu indigitatiunea tempului si considerandu dorintiele tem-
pului inaintatu au facutu modificári insemnate si corespundi-
átore spiritului tempului in constitutiunea nóstra;— au recuno-
scutu fiacáru cetatiénu alu patriei egalitatea inaintea legiloru,
libertatea religionara a totororu confessiuniloru si capacitatea
de officii independinta de nascere; au estinsu obligamentulu de
aperare si de contribuire comuna si egala si asupr'a clasei ca-
rea possedeá drepturi privilegiate, au sistatu robotele si dim-
preuna cu acéstea au delaturatu si tóte sarcinele ce erau asu-
pr'a possessiunei nemiscatóre. Puterea cea binefacatóre a in-
stitutiuniloru acestor'a prefacute in legi o simtu toti, cáti au
pututu intielege dreptu si cáti au sciutu folosi binefacerile drep-
tului de egalitate, si carii acum in presentu cu imputnarea
grigiloru materiale si usurarea sarcinei apasatóre au devenitu
in stare de a se aventá prin propri'a loru putere la o chiama-
re mai nobila.

Dar mai tare va semti rezultatulu salutaru tempulu mai
nou, ce inaintéza cu civilizatiunea si care odinóra cu recu-
noscintia demna va binecuvéntá aducerea aminte de acci'a, care
au impartasitu poporulu favorile acestea; va binecuvéntá si
glorificá pre Domnitoriulu maiestaticu, care cu subscrierea nu-
melui seu au sanctiunatu legile acelea.

Atunci si in legatura cu aceste legi s'a facutu lege si uni-
unea Transilvaniei cu tier'a sorora Ungari'a. Staturile tieriei, tog-
mai cá candu aru fi preveditu cu spiritu profeticu viitoriulu,
au cunoscutu, ca Transilvania cea mica,— a cárei margini
séu mai angustatu inca prin legea dela 1836 in urm'a cárei
populatiunea s'au imputnatu in unu modu considerabilu,— nu
va mai fi in stare a sustiné insemnateá sea de tiéra auto-
nóma, si ca in starea izolata prin proprii putere nu se va mai
puté intramá spre a duce in indeplinire intreprinderi mai mari,
nici materiale nici spirituale; au cunoscutu, ca dupa schimbárele
cele mari in referintiele interne, cari erau urmarea legiloru
mentionate, tier'a acést'a, unde locuiescu lángha olalta franturi
mai mici si mai mari de atátea natiuni si confessiuni diferite,
fiindu numai siesi incredintiata, trebuie sa simta indoitu sini-
str'a sórte nencungiurabila si nesecura a statelor mici si fára
putere, cea sinistra sórte, care nu dorescu a o desfasiurá mai

pe largu, dar carea s'a doveditu din destulu prin esperiintiele
tempului mai de aprópe.

Au cunoscutu, ca numai atunci potu asecurá viitoriulu si
durateá nou creatéi constitutiunii, déca patri'a nóstra se va
uni cu aceea patria mai mare, unde se voru intalni natiunile
sorori si aceleasi confessiuni, si unde se voru intari impru-
mutatu, cari de altmintrea suntu dejá strinsu legate prin legi
fundamentale, obiceiuri nationale si identitateá limbéi si dupa
cum mi se pare— de aceea asiediate lángha olalta de natura,
ca ele nu despartite, ci impreunate si cu puteri armonice sa nisu-
iéscá a sustiné sant'a aspostolic'a coróna in intregitateá ei cea
vechia si in splendórea pastrata mai multi seculi.

Staturile tieriei petrunse de aceste páreru s'au silitu a dá
forma pipaibila dorintieloru si nisuintieloru, cari s'au manife-
statu in privinti'a uniunei a acestoru dóue tieri in secululu
trecutu si celu de acum in mai multe diete, si au unitu Tran-
silvania cu ajutoriulu vointiei preainalte regesci cu aceea patria, a
cárei teritoriu binecuvéntatu fu castigatu prin puterea comuna
a strabuniloru nostri, dela care patri'a nóstra nu s'a despartitu
de vointi'a ei libera, ci ambitiunea ce au erumpu dupa dilele
cele funeste dela Mohács, desbinarea in partide si puterea os-
mana inaintea cárei tremurá Europ'a jumetate, au constrinsu pre
suitóriu nostri la desbinare. In urm'a uniunei representanti
ardeleni au pasitu in diet'a comuna si s'au consultatu impreuna
despre punctele singraticé ale uniunei in comisiunile comune.

Intemplárele cele nefericite ce au urmatu inainta dupa in-
chiderea adunarei tieriei, a cároru triste suveniru voru fi in-
semnate in istoria patriei pe pagine de doliu, in urm'a cá-
roru tóte drepturile esistande dupa lege ale patriei nóstre
fura trase la indoiele, au impedeatu si desvoltarea mai departe
a unirei acestoru dóue tieri; s'au ivitu intr'aceá de diferite
parti indoiele asupr'a fórmei legiloru sanctionate si in privinti'a
esentiei a acelor s'au pusu in miscare mai multe opunári,
ba o mare parte cugetá a cautá o legatura nóua mai strinsa
dincolo de marginile tieriloru sántei coróne a lui Stefanu.
Inse Maiestatea Sea, régele nostru au aflu de lipsa spre de-
laturarea si chiarificarea indoieliloru ivite, sustinendu neatinsa
si nevatemala legea adusa unanimu de representanti'a ambelor
tieri si sanctiunata, cá legea uniunei sa se supuna de nou unei
revisiuni; si ca i face la parintése'a anima a monarhului ma-
iestaticu deslegarea si deciderea definitiva a acestei cestiuni,
dovedescé din destulu impregiurarea, ca Maiestatea Sea, in
p. n. rég. propositiune numai objectulu acest'a unicu s'a indu-
ratu alu propune staturiloru spre desbatere si alu otári de ob-
jectu de consultare eschisivu pentru diet'a acést'a.

E momentosu objectulu care sta dinaintea nóstra; nu se
póte negá ca din acele tempuri memorabile, cari au fostu in is-
toria Transilvaniei puncte de întórcere, asiá dar dela resari-
rea diplomei Leopoldine si mai tárdiu dela sanctiunea prag-
matica incóce, nu au mai fostu cestiune mai momentósa ca ob-
jectulu de fatia supusu representatiuniloru tieriei spre consul-
tare. Dela norocós'a deslegare a acestei cestiuni, care au
strapusu tier'a nóstra de atáti'a ani in o stare deplorabila, a-
terna viitoriulu patriei nóstre. Dar cu cátu e cestiunea mai
momentósa, cu atátu mai tare recere ea o desbatere matura si
libera de óri ce prejudétiu, cu atát'a e mai de lipsa ca consultá-
rile nóstre sa le continuamu cu moderatiune liniscita si cu in-
gaduintia imprumutata. Ochii totororu popóreloru Ungariei
suntu tintiti la noi, cursulu desbateriloru nóstre lu urmarescu
tóte popórele imperiului celu mare si latu cu atentiune viia;
Chiaru si tempurile cele pline de invatieturi, cari le amu trá-
itu noi in anii din urma ne admonéza se iósu si demandatoriu
a lucrá in armonia. Persóne private iau de multe ori ur'a cu
sine in mormentu, istoria lumei inse altu feliu marturisese
de natiuni; aceste fatigate de lupte, desceptate din inchipuri
si idei fixe si venindu la convingeri mai bune, ca adeca numai
nisuintie impreunate potu intári tronulu domnitoriului, precum
si constitutiunea, si tindu mána amicabila unele altor'a, si eu

incredându-mă în înțelepciunea compatrioților mei, în adunarea acestă onorabilă, a cărei membri singuratici sunt convocati prin încrederea seă a Domnitoriului seă a patriei la acestu locu onorificu, — credu tare, cumca spiritulu impacatoriu, care se va arătă în această sala dietală va însufletî strabatându dincolo de pereții ei, patriă noastră până la marginile ei ulterioare.

Încredere imprumutată să fie dăra parolă cu care să începem și continuăm consultările noastre.

Să fim cu încredere și față cu Maiestatea Seă Regele nostru, carele avântă cu p. n. Seă mână faciă progresulu celui trez și corespondiatoriu tempului, a cărei radie isvorescu legalitate, și carele spre a fi spriginitu în înaltele Sele intențiuni și-au încungiaratu Tronulu cu astfelu de consultători cari sustinu drepturile în respectulu convențiu, cari nu nîsuiescu să sfărme, ci să întrunescă puterea de lipsă spre desvoltarea natiunilor și consolidarea constituțiunei; a căroru scopu salutaru este delaturarea sîrului de provisorii indefinite, sub a căroru greutate apăsătoare nici plugarulu, nici negotiatoriulu, nici officiantulu și preste totu nici unu cetățianu nu pôte fi securu în întreprinderile sele, seă în privințā bunului seă dreptu, — și cari dorescu a le înlocui pe aceste (provisorii) cu mesuri legale înradacinande în pepturile popóreloru. Fia binecuvântate intențiunile parintesci ale Maiestatei Sele Regelui nostru!

Si eu, carele sum chiamatu prin demandarea Maiestatei Sele Regelui meu, de a conduce consultările acestei diete, care chiamare o primescu din tóta animă, din deloria cătra preagratosulu mandat și cătra patriă mea, acum dupa unu repausu de șeptespradiece ani afara de puțin intrerumperi, în o etate fragilă, m'asiu tîne foarte norocosu deca asiu fi onoratu din partea incliteloru staturi și ordini cu încrederea de mai înainte, și concomitatu de acea încredere m'asiu simțî spriginitu în slabele mele puteri, spre coresponderea ponderósei mele chiamări.

Și deca asiu vedé eu vre-odată în urmă consultărilor salutaru a staturilor tieri lucindu o stea mai fericită; deca neînsemnată mea subscriere aru transpune conclusiuni salutaru unei generațiuni care să binecuvante și glorifice pre Regele nostru preagratosu Franciscu Iosifu și dietă din 1865; atunci asiu îndrăsnî a eschiamă cu bucuria și plinu de simțimentu: „dorințā mea cea mai mare din viétia s'ă implinitu!“

Reprezentatiunea natiunii sasesci.

(Continuare și capetu din nr. 87, 88 și 89.)

Spre ajungerea acestui scopu, dupa parerile acestei Universități nationale prea credincióse și supuse, numai o cale secură s'aru puté află; acestă este emiterea unei legi definitive coresponditoare baselor constituționali și referințielorú faptice, despre compunerea dietei, despre modulu convocării membrilor ei și despre principiile, cari sunt de observatu la pertratări și la aducerea decisiunilor.

Pasirea pre acestă cale aru corespunde de securu nestramutatu pestratei intențiuni a Maiestatei Vóstre, de a oferî intereselorú statului întregu garanția secură în o formare constituțională de dreptu, carea sa-si gasésca puterea și însemnatatea în liberă participare a tuturor popóreloru, și acestă nici nu aru poté fi supusă la greutăți mari, de óre ce dietă convocată pe 1. Iuliu 1863 la Sabiu au adusu decisiuni puțin abatorice de unu proiectu tintitoriu într'acolo, pre cari le-au substernutu prin prea supusă reprezentatiune din 14 Octobru 1864 spre p. n. sancțiune.

Sancțiunea preagratiósă a acestoru decisiuni aru face posibilu, ca dietele în Tranni să se convóce pe basă unei legi de alegere nedisputavere, carea să multiamésca tóte pretensiunile dreptăței.

Noi cutezăm a marturisî pe fatia, însufletî de cea mai adunca reverință, ca însemnatatea cea mare a obiectului ce are să vina în desbatere, carea în urmările ei atinge nu numai autonomiă tieri, dar cea a imperiului întregu, aru fi recerutu o compunere a dietei, carea să corespunda în mesura egală semtiului de dreptu alu tuturor staturilorú și claselor (Schichten) populațiunei.

Dupa pertratări, cari se începura înca în secululu trecut, dar cari nu s'ă pututu aduce nici în cursulu unei suatiri ordinare, pentru ca staturile transilvane precum atestéza chiaru și neresturnabilu reprezentatiunile lorú din 7 Martiu 1791, din 30 Martiu 1838 și din 22 Martiu 1842, numai prin garanția de condițiuni tari, asicurate prin contractu imprumutatu au votu a se lasă în o uniune mai strinsă cu regatulu Ungariei și asiă cestiunea uniunei deveni numai în anul celu plinu de fatalități 1848 obiectulu unei decideri cu totul nepregatite, carea nu dá tempu unei cumpeniri liniscite. O unica șiedință în dietă din Clusiu în 30 Maiu 1848 au fostu de ajunsu, de a proiectă articululu uniunei, de alu primu și de alu susterne principelui tieri spre întarire.

Între membrii dietei îndreptății la votu, a căroru numeru, computandu și regeseulu guvernulu, treceau preste 300, marture suntu protocoalele dietali, nu erau mai multu decatu 32 Sasi și abia 5 Români.

Desconsiderarea majorității multu precumpanitoare a populațiunei, în fatiă unei consuături, carea atingea foarte interesele ei vitale, au lucratu de securu totu asiă de pagubitoriu și de cu scadere, ca și durere! prea întemeiată iugrijire de urmările aduselorú decisiuni cari înca atunci amenințiau cu periculu de felulu celu mai seriosu, și cari au aprinsu resboiulu civilu.

Au fostu dar unu ce întemeiatu pe deplinu pe fapte, candu s'ă disu în rescriptulu pr. in. din 21 Iuliu 1861 cătra dietă Ungariei: „Ce se atinge mai întâiu de uniunea Marelui principatu Transilvaniă cu Ungariă, decisa fără de liberulu consimțiu alu Româniloru și Sasiloru, trebuie înainte de tóte observatu, ca uniunea acestă nu s'ă efaptitu nici odată în putere deplină de lege, iară faptice s'ă respitu îndată dupa publicarea decisiunei unilaterali.“

Fatia cu dechiaratiunea acestă serioasă repetită în rescr. reg. din 15 Iuniu 1863 și întarită în adresă dietei din 21 Augustu 1863 și din partea reprezentatiunei poporului: credincióșă și prea plecată Universitate a natiunii nu va relacî deca densă în cuprinsulu vorbalu alu reg. rescriptu din 1 Septemvru 1865. dupa care dietei de nou convocate are de a i se propune, ca obiectu eschisivu și singuru alu suatirei, revisiunea articulu I. de lege din 1848 despre uniunea Ungariei și Transilvaniei, cu privire la interesele comune ale ambelorú tieri — privesce ordinarea unei nóue pertratari, întemeiate pe ordinea unei esaminări mature și consuături pe deplinu libere.

Spre a argumentă de nou simțimentulu celu amicabilu cătra popórele sorori ale tieri, fiindu totudeodată în drépta așteptare de a află o prevenire asemenea sinceră, natiunea sasésca va fi gată a consideră faptul istoric și de dreptu de stat, ca Transilvaniă e membrulu celu mai vechiu alu santei coróne unguresci și, dandu de totu uitărei esperințele amare suferite deja, se va dechiară gată și densă la aceea, că consuăturile despre o mai strinsă legatură cu regatulu Ungariei, pe calea aratăta chiaru în reprezentatiunea staturilorú tieri tranne din 22 Martiu 1842, carea singura pôte garantă unu succesu salutaru, să se reiă iarasi, ducendu-se la unu resultatu multiamitoriu pentru tóte părțile.

Condusa de acestu cugetu credincióșă și supusă Universitate natională se tîne obligată a desemná acele momente, cari dupa ideile, doririle și pretensiunile populațiunei întregi, pe cari densă reprezentéza, să nu se nebage în séma la consuăturile dietali în cestiunea uniunei.

Unitatea și puterea întregului imperiu austriacu, ce are a se pastră prin comună tratere a problemelorú celoru mai înalte de stat și a se asecură în respectarea diversității părțilorú compuninte și a desvoltării lorú istorice de dreptu, stă în frunte ca argumentu luminatoriu, despre puternicā inclinare a poporului cătra întielegere și unire de tóte părțile și cum de dreptu se conduce acelă de cunoscintia intereselorú lui.

Nóue ni se pare asiă dăra o decisiune definitiva despre modulu unei legaturi mai strinse a Transilvaniei cu Ungariă numai până atunci ne admisibilă, până candu nu se va fi delegatu în unu modu multiamitoriu înainte de tóte, cestiunea despre pusetiunea de dreptu a regatului Ungariei față cu monarchiă întreaga în întielessulu manifestului din 20 Septemvru 1865.

Unirea a duoru tieri de sine statătoare în cătu privesce interesele lorú comune nu pôte inșă nici candu însemná contopirea tieri celei mai mici în cea mai mare. Garanția tare pentru pastrarea unei pozitii asecurate de dreptu a Marelui principatu Transilvaniă și în legatură mai strinsă cu regatulu Ungariei; susținerea nevatemata a egalei îndreptări a diferitelorú natiuni și limbi ale patriei pre lînga garanția unei desvoltări neimpedecate a caracteristicii poporului în toti ramii vieții spirituali, cetățienesci și de stat; libertatea credinței și autonomiă bisericilorú, cari se bucura de dreptulu egal alu dispuneri autonome de sine, pe basă nestramutabilă a respectivei legi fundamentale de tiera, suntu pretensiuni, pe cari le receru o multiamire deplină, deca nu se receru sacrificii, și care fără de abnegatiune de sine nu se potu aduce din partea nici unui poporu.

Din acestu temei cere natiunea sasésca garanția tare pentru sustarea și activitatea constituțiunei ei municipale întemeiată în legile tieri și în pusetiunea de dreptu a natiunii cu organulu universității nationali sasesci și cu dreptulu de alegere alu comitelui, care stă în fruntea populațiunei întregi de pe pamentulu sasescu; și persista pre lînga drepturile ei neînstrăinabile, asecurate prin contracte de stat, legi fundamentale, joramintele principilorú și exercitare de sute de ani, de a-si regulă cu consimțiu corónei, că și pana acum, de sine a-facerile lorú interne.

Aceste suntu recerintie și pretensiuni, cari nu se opunu

unei întielegeri şincere şi emanande din principiul respectărei împrumutate a dreptului şi a căroro privinţia s'ariputea cu atât mai puţin supune la greutăţi, cu câtu încă şinifestulu imperatescu, pastrarea desvoltărei istorice de dptu a tuturoror părţilor compuninte a monarhiei, între margile unităţii necesarie a monarhiei, o dechiara de o sentint fundamentală a constituţiunei imperiului.

În fine ce se atinge de procederea la deslegarea ceimnitoru pendinte, spre a împrastia din capulu locului îngjirile neliniscitoare, s'aru poté recomandá, a tîné strinsu de principiul, ca la realisarea unei uniri faptice a Transsilvani cu Ungari'a, carea ori şi cum aru fi de a se decide, numai unci sa se faca pasi, candu tóte referintiele cari conditionéz posibilitatea ducerei în îndeplinire dupa dreptu, sub sancunea corónei, voru fi definitivu puse în ordine prin o învoire împrumutată a ambeloru tieri în form'a unei legi chiare şi nechie, cari sa oferésca, ne încungiurabilele garantii de dreptu.

Observarea acestei proceduri aru corespunde intrutóte intentiunilor Maiestatei Vóstre cari au doveditu scorbatoşce prin manifestulu imp. din 20 Septevre 1865 accentuand învoirea libera a tuturoror popóreloru, cu espressa indigitar, ca libera e calea, carea pre lângă respectarea dreptului legimu duce la întielegere.

Dar nici pusetiunei lucrurilor nu se opune nimic'a de óre ce o deslegare definitiva a problemei, carea sa multiamésca în o mesura pre toti impartásitii înainte de deciderea efinitiva a pertratárilor de complanare în privinţ'a pusetiune de dreptu a natuniloru şi bisericiloru din regatulu Ungariei biá aru fi posibilă, togm'a că si înainte de rezultatele legislaţiunei unguresci.

Acestea suntu preagratióse Imperate şi Dómne ideile, lo-rintiele şi asceptările cari se esprimu în populatiunea scame-loru şi districteloru sasesci asupr'a începutei regulári a referintiei Tranniei fatia cu Ungari'a în întielesulu dreptului de statu.

Substernandu Maiestatei Vóstre natiunea sasésca cea pré credinciósa şi supusa préumilit'a espunere a ideitoru sele spre prégratiósa considerare, simte aceeaşi totdeodata unu impulsu în anim'a sea, spre a depune cea mai ferbinte multiamita cu adunca veneratiune la treptele santitulul Tronu pentru bunavointi'a prégratiósu aretata natiunei sasesci, rugandu-se totu de odata din tóta anim'a de a fi şi mai departe scutita şi aparata.

Cari plini de încredere în scuti'a de Ddiu Austria şi în gloriós'a casa domnitóre remanemu în credinţia nestramutata şi alipire etc. etc. Sabiu 6 Novembre 1865.

Protocolulu

siedintiei Comitetului Asociatiunei tranne române tînute în 14 Novembre c. n. a. c. sub presiulul Ilustritatei Sele D. Consiliaru Petru Manu, fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: Il. Sea D. Consiliaru Pavelu de Dunc'a, Rvrd. D. Protosinghlu Nic. Popea; Rvrd. D. Sav'a Barcianu Popoviciu; D. Dr. Ioane Nemesiu; DD. prof. Zach. Boiu, I. Popescu şi Nicolau Cristea apoi dintre oficialii Asociatiunei Secret. II, I. V. Rusu şi D. Cassieru Const. Stezaru.

§ 71. Incependu-se siedinti'a d. Presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc.; din carele se vede, ca fondulu Assoc. dupa subtragerea erogatoru de pân'acum, are în proprietatea s'a pre tempulu acestei siedintie summ'a de 23,117 f. 32 xr.

Se ia spre sciintia.

§ 72. D. Cassieru alu Assoc. cetindu unu conclusu alu Comitetului Assoc. din 2 Sept. 1862 § 96 privitoriu la elocarea capitaleloru Assoc.: face propunerea, că Comitetulu sa binevoiesca a decide, sa se cumpere obligatiuni urbariale tranne, ca ce cu acésta modalitate se pôte îm- multu cu mai mare progressu averea Assoc. Dar unii dintre membrii Comitetului, dupace reflectara, ca aici e de a se lua în consideratiune nu numai immultirea averei Assoc. ci şi mai vertosu ascurarea acelei'a pentru eventualitati posibile, sa exprimara opiniunea, ca dóra aru fi mai cu scopu, déca banii Assoc. aflatori disponibili, s'aru elocá în obligatiuni ipototecarie pentru cari garantéza banc'a resp., şi acést'a cu atât mai vertosu, cu câtu ea, precum si aducu aminte, aru si esistá în asta privinţia unu altu conclusu alu Comitetului mai nou, decátu celu citatu de D. propunatoriu. —

Dupace D. Cassieru şi mai repeti propunerea s'a, că celu puţinu jumetate din banii Assoc. aflatori, sa se eloceze în obligatiuni urbariale tranne, Comitetulu aflá cu calea amaná pâna la alta siedintia, deciderea meritoria asupr'a propunerei D. Cassieru, precandu cercetandu-se cu deamenuntulu si combinandu-se conlussele anterióre ale Comitetului relative la elocarea capitaleloru Assoc. Comitetulu se va aflá în positiune a aduce unu conclusu meritoriu în estu obiectu de o mare importantia pentru prosperarea Assoc. —

§ 73. Luandu-se la pertractare impartirea stipendiiloru, preliminaru din partea Ad. gen. dela Abrudu p. XXII. pre an. scol. 186⁵/₆, D. Consiliaru Pavelu Dunc'a referéza despre tinerii concurenti la acele stipendia; Numerulu totale alu concurentiloru fu 40 insi, dintre acesti'a la cele 2 stipendia destinate pentru gimnasisti concusera 13 insi; la 4 stipendia destinate pentru juristi 22 insi; la stipendiulu menitu pentru tehnica 3 insi şi în urma cei doi stipendiatu pre anulu trecutú cá auditori în alu III. anu la facultatea filosofica din Viena, iar acum doctorandi, concusera iarasi la avutele stipendia (insa în estu anu neprelimitate din partea Ad. gen. dela Abrudu) şi anume unulu dintre acesti'a, Ioane Dragomiru, si tramisese rogarea s'a privitoria la asemnarea avutulu stipendiu şi pre an. scol. cur., de a dreptulu la Adunarea gen. a Assoc. tînuta în a. c. la Abrudu, inşa intardiandu-se pre posta, s'a primitu la cancelari'a Assoc. numai în 3 Sept. a. c. adeca dupa Ad. gen. tînuta în 28 şi 29 Aug. c. n. a. c. prin urmare nu s'a potutu referi în numi'a adunare.

Luandu-se deci mai înainte la pertractare cele 2 stipendii de câte 50 f. v. a. menite pentru gimnasisti, Comitetulu, dupace conformu conluseloru sale din anii trecuti, statori şi cu asta ocaşione principiulu generalu că acei tineri, cari în anii trecuti se bucurara de vre-unu stipendiu alu Assoc., sa în capele şi pre an. scol. cur., déca l'aru meritá prin progressu şi portare şi déca într'aceea n'a capetatu vre-unu altu stipendiu din alte fonduri. Conformu cu acelu principiu Comitetulu decise, că unulu dintre aceste stipendia sa se conferésca tinerului Stefanu Torpanu studinte în VIII cl. gimn. în Blasiu, carele a avutu şi în an. trecutú stipendiu de 50 f. din fondulu Asso. şi carele prin testimoniile sale dovedi unu progressu laudabilu şi portare buna.

Venindu apoi la pertractare impartirea celuilaltu stipendiu de 50 f. v. a., opiniunile se impartira între tinerii: Ioachim Fulea şi Nicolau Troanc'a, ambii studenti la gimn. de statu din Sabiu; maiortatea membriloru Comitetului fa de opiniunea, că acestu stipendiu sa se conferésca tinerului Ioachim Fulea, fiindca dupa atestatele de seracia produse se vede mai lipsitu de mijlóce, apoi si altfelu inca dovedesce progressu eminentu (Nr. loc. 7 între 25 conscolari), ear minoritatea fu de opiniunea, că cestiunatul stipendiu, sa se asemneze tinerului N. Troanc'a, fiindca acést'a inca a doveditu progressu de eminentu (Nr. loc. 4 între 25 conscolari) adeca mai înainte în locatiune, decátu ttaculu sprijinitu de maiortate apoi si altfelu dupa opiniunea minoritati, din testimoniile de paupertate produse, s'aru vedé ambii întocm'a de lipsiti, cu aceea deosebire numai, ca parintii celui d'antâiu, a lui Ioachim Fulea, prelânga puţin'a economia de campu, mai pórtá si professiunea de olariu. Dupace si Secr. II, mai face observatiunea, ca precum s'a convinsu densulu pân'acum din exemple invederate, atestatele de paupertate nu se potu lua totdeun'a de basa deplinu secura spre dejudecarea lipsirei de mijlóce a unui concurentu, si dupace din estu motivu densulu, cu privire la conferirea cestiunatul stipendiu, se esprima prelânga opiniunea minoritati, în urma, dupa desbateri mai îndelungate, votisandu-se asupr'a acestui stipendiu, se conferi cu maiortate de voturi (5 contr'a 2 voturi) tinerului Ioachim Fulea.

Dupa aceea luandu-se înainte impartirea stipendiulu destinate pentru unu tineru, carele se va consacrá studiiloru politehnice, acést'a se conferi cu unanimitate tinerului abituriente Dionisiu Radesiu, carele prelânga alte documente recente produse testimoniulu de maturu cu distinctiune. —

Intr'aceea inaintandu tempulu binisioru, se amaná siedinti'a pâna pre diu'a urmatóre, provocandu-se DD. membrii ai Comitetului a se aduná iarasi în cancelari'a Assoc. pre 5 óre dupa amédi, spre a continuá pertractările asupr'a afaceriloru Comitetului nefinite inca, şi resp. asupr'a impartirei stipendiiloru neimpartite inca. —

În 15 Nov. pre la 5 óre dupa amédi, adunandu-se iarasi la siedintia, sub presiulul H. Sele D. Consiliaru Petru Manu toti DD. membri ai Comitetului, afara de D. Sav'a Barcianu Popoviciu, a căruu locu lu implini Rv. D. Protopopu Hanni'a (m. supl.), se continua desbateru asupr'a impartirei celoru 4 stipendia de câte 100 f. v. a., destinate pentru Juristi. —

§ 74. Mai antâiu în ordine venindu sub discussiune, stipendiele Juristiloru dela regi'a Universitate din Pest'a, anume a lui Ioane Nichi'a rigorosante şi Procopiu Laz'a Juristu în IV an. dupace din partea unoru Domni membrii, se aduse înainte, ca acesti'a aru trage stipendiu şi din ale fonduri si respective din fondulu Ilustrei familie Mocioniane. Comitetulu la propunerea Rv. D. Prot. Ioane Hanni'a, cum si conformu principiulu seu statoritu, că numai acei tineri sa se impartasiésca de stipendiele Assoc. cari numai tragu stipendia si de aiurea, a aflatu cu scopu a decide: —

că câtu mai curendu, sa se postésca atâtu administratiunea fondului de stipendia a Ilustrei familie Mocioniane, câtu

și Incl. Directoratu alu Assoc. literarie aradane, că sa binevoiesca a incunoscintia pre acestu Comitetu, deca tinerii susu numiti, tragu seu nu vre-unu stipendiu pre an. scol. cur. 186⁵/₆ din resp. fonduri, si din asta cauza, pâna candu Comitetulu Assoc., nu se va informá din fonte autentice despre acestu obiectu, aceste doue stipendia remanu deocamdata, in suspenso, neimpartite.

Dar celelalte doue stipendia, se conferira cu unanimitate tinerilor: Gerasimu Rusu Juristu in II an. la c. r. Universitate in Vienn'a, si Nicolau Olariu Juristu iarasi in alu II anu la c. r. Academia din Sabiu, ambii acesti'a le a avutu si in an. scol. trecut, si lea meritatu si pre an. scol. cur. prin atestatele produse.

§ 75. Se perlegu recursele fostiloru stipendiatu Ioanne Dragomiru si Nicolau Popu doctorisanti de filosofia la Univers. din Vienn'a, carii se roga, că de orece ei dupace au absolvitu cursulu filosoficu de trei ani, dorescu a doctorisá din filosofia in decursulu an. 1865/6, sa nu li se detraga stipendiele pâna acum avute, ci sa li se lase acelea si pre acestu anu scol. cur. 1865/6. In care privintia dupa deslucirea Secretariatulu, ca atátu Ioanne Dragomiru câtu si Nicolau Popu si-au substernutu la Comitetulu Assoc. atestatele cerute la tempulu seu, fara rogare pentru lasarea mai duparte a stipendiilor avute— care nici nu li s'au cerutu.— Cari rogári le a primitu Secretariatulu, numai dupa Ad. gen. dela Abrudu, si anume a lui Ioanne Dragomiru in 3 Sept., ear a lui Nicolau Popu in 16 Oct. a. c.— Comitetulu dupa desbateri seriose a lucrului si dupa privirea si cumpanirea lui de tóte pârtile cu unanimitate (afara de Presiedintele carele in sensulu § 23 lit. e., f., g., si § 32 lit. e. din statute se provocá la nestramutaveritatea conclusului Ad. gen.) decide:

ca de orece Ad. gen. a Assoc. tinuta la Abrudu, candu au dispusu cu stipendiele avute de recurenti, sa se dea pre a. scol. cur. 1865/6 unulu la unu technicu si celalaltu la unu realistu, nici decum nu a potutu avé intentiunea de a lipsi pre recurenti de stipendiale, ce singura i lea datu tocm'a atunci, candu aceli'a se afla mai aprópe de ajungerea scopului, pentru care li s'a datu acelea; de orece Comitetulu e de acea firma convingere, ca Ad. gen. a dispusu altmintrea asupr'a acelor stipendia, numai din lips'a informatiunei despre starea adeverata a recurentilor cu studiele si numai in acea credintia, ca acelia si-au terminatu studiale, asiá câtu pre viitoriu nu mai au trebuintia de stipendia, seu celu putínu numai au dreptu la ele, si ca deca adunarea generale aru fi fostu informata despre intentiunea acelor'a demna de tóta consideratiunea de buna séma le-aru fi lasatu stipendiale si pre an. scol. cur. 186⁵/₆. —

Din privintia mai departe, ca asupr'a unui'a din acele stipendia s'au dispusu dejá amésuratu conclusului adunárei generale, asemnanduse aceli'a adeca pentru unu technicu.— Alu doilez stipendiu de 300 fl. v. a. preliminaru de adunarea generale pentru unu realistu, sa se dea recurentilor pre an. scol. cur. 186⁵/₆, si anume fia cáru'a câte 150 fl. v. a. si acést'a cu atát'a mai vertosu si pentru aceea, ca conclusulu adunárei generale din Abrudu privitoriu la punctulu acest'a asiá e de generale, incátu Comitetulu i este preste potintia a se orientá si a-lu pune aceli'a in lucrare.

Totu deodata cass'a Assoc. este insarcinata a solvi mai susnumitiloru stipendiatu ai Assoc. asemnatele stipendia in rate trimestrali, pre lángha cuetantii vidimate de directiunile institutelor respective.

§ 76. Secret. II. dupa ce aduce inainte cumea in urm'a unui conclusu alu Comitetulu, adusu in siedinti'a tinuta in 4 Iuliu a. c. § 51. s'a fostu făcutu dispuetiune inca prin fostulu Archivariu alu Assoc. pentru procurarea unoru cârti pentru bibliotec'a Assoc. acele fiindu dejá procurate, inse nesolvite inca, roga pre Comitetu cá sa binevoiesca a asemná solvirea sumei cuvenite pentru acele cârti, carea face dupa conto resp. sum'a de 39 fl. 40 xr. v. a.

Conclusu. Comitetulu insarcinéza pre cass'a Assoc. cu refuirea acelei sume de 39 fl. 40 xr. v. a.

§ 77. Fiinduca fostulu bibliotecariu Visariu Romanu inca n'a predatu bibliotec'a Assoc. la nou alesulu bibliotecariu alu Associat. Nic. Cristea cu tóte ca in urm'a unui conclusu adusu in siedinti'a Comitetulu din 4 Octobre a. c. §. 67, fú recuratu a o transpune inaintea unei comisiuni denumite spre acestu scopu: Asiá Comitetulu Assoc. in interessulu punerei in buna ordine a bibliotecii decide:

ca fostulu D. bibliotecariu, sa se pofésca de nou spre transpunerea bibliotecii Assoc. in primirea noului bibliotecariu alu Assoc.

§ 78. In urma Secretariatulu referéza despre banii incursi la fondulu Assoc. dela siedinti'a trecuta a Comitetulu

pâna a siedinti'a presente, cu acea observatiune, ca aceli'a confonu praxeii observate pâna acum se voru publicá in unulu din rii viitori ai „Telegrafulu Romanu“ *)

Seia spre sciintia.

In aceste siedinti'a Comitetulu se incheia pre la 7 ore sér'a. Sabiu in 15 Nov. c. n. 1865.

Petru Maniu

Ioann V. Rusu

Presiedinte Int.

Secret. II.

Sabiu in 13 Novembre. Mai nou aflámu dela dieta ca in 21 s'a alesu presiedintii comitetelor. Spre acestu scopu a fostu renduita o comisiune din Ant. Mico, Ios. Zeyk, Ladisl. Pop si Iosifu Hosszu. Resultatulu serutiniului fu: Cont. Em. Mico alesu cu 106 voturi asemenea Nic. Thoroczka, Lupu Vég, cont. Gothard Kun, Ioann Alduleanu, Gregoriu Simai si Frid. Bömches; iara Alexiu Dozsa cu 105 voturi.

Eri s'au deschisu tóte dietele translaitane.

Varietáti si noutáti de di.

Unu jidovu audimu ca au pârátu la unulu dintre consistóriele ortodxe pre unu preotu ortodoxu, din cauza ca acetu din urma aru fi opritu pre crestini si sa nu cumpe-re arne de vite taiate de macelariu jidovu. Resolutiunea, dupa cum aflámu mai departe nu est in favórea pârátorulu, ci in a pârá-tulu, de ore-ce canónele bisericeii ortodoxe resaritene oprescu macarea de carne sufucata, tocmái asiá precum oprescu legea israelita pre jidovi a mananc'a carne taiata de macelariu crestinu.

— Candidatura si renuntiare. Din cerculu alegatoriu alu Ciacovei (comitat. Temesiu) primimu cu parere de reu scirea ca Ilustr. Sea D. Septemviru Simeonu Popoviciu, au multiamitu alegatoriloru pentru increderea ce acesti'a o pusese in persón'a Il. Sele, si i incunoscintia pre cab telegrafica ca nu primesce candidatur'a.— Ori care cercu aleg. se onorá pre sine potendu avé de representante unu asemene caracteru firmu. Precátu cunóscemu zelulu Il. Sele câtra natiune, renuntiare-i dela o activitate atátu de insem-nala in interesulu ei au trebuitu sa urmeze din vre-o cauza desgustatória, provenita din intrige si factiuni de cari dore-re s'au făcutu si pre aiurea pregatite cu mâna lunga.— Acum suntu doi candidati románi in acelu cercu D. Ioann Misiu si N. Ivacicovics. „Conc.“

Justitia de alunu. „Presse“ din Vienn'a aduce o corespondintia originala din Szered, in care spune ca Szered sub regimulu din urma s'a impartitu la doue comitate si asiá o parte se tine de comitat. Pojonulu iara alt'a de alu Neutrei si ca sub numirea de „Ujváros“ are jurisdictiune propria. Afacerile oficióse le implinescu unu juratu comitatensu, carele vine dintr'unu satu de aprópe, in cafenu'a Stefko, unde trage juratulu totudeun'a. Nu demultu intr'o di dupa amédi, togm'a candu se aflá óspeti numerosi in cafenea, dlu juratu functiuná in un'a din localitátile cafenelei si condemná pe doi individi la o penalitate de 15 respective 12 betie, cari s'a si executatu in gradin'a cafenelei in presentia multimei ce alergasse curió-sa din cafenea. Unii din curiosi si'au intorsu fetiele candu au vedutu, ca la mandatulu juratulu, cá sa nu cada deliquentulu de pre scaunu, unu haiducu au sieditu pe piciórele aceli'a iara celalaltu lu imblátea din tóte poterile.

Moda de crutiare. Mainainte cu unu anu doi se facea din partea unoru domni, (cari ai fi cugetatu ca nu dorescu nimie'a mai multu decâtu inputinarea spseloru comune, si prin urmare usiurarea poporulu) sgomotu mare candu erá vorb'a ca deputatii di-etali din 1863 iau atátea diurne. Aru fi creditu cine-va atunci, ca ómenii acesti'a candu aru deveni ei deputati, nu numai ca aru refúsá diurnele in favórea cutáru scopu frumosu, dar voru mai pune si dela sine ce-va. Acum audimu ca devenindu totusi atari domni depu-tati, au cerutu sa li se voteze din cas'a alodiala bani de drumu si detraista, (tarisnyás) dupa usulu celu vechiu.

— Aflámu ca intre doue sate din apropierea Sighisórei (Sten'a si Seiburg) s'a gasitu nu demultu nisce morminte paganesce. Mormintele suntu de pétra si acoperite cu câte o les-pede iara de pétra. In launtrulu mormintelor se aflá intr'unu unghiu unu vasu cu censusia, lángha care si hárbe si reste de óse ómenesci.— In Bohemi'a ne spune de alta parte „Oestr. Wochenschrift, ca inca s'a aflatu in dilele acéstea asemenea morminte, pe cari desgropatorii le botesara „celtice.“ La tó-ta intemplanca pentru sciintia aflárele aceste voru fi de in-semnate.

— Se spune ca s'a furatu tóte juvaerile reginei mame a lui Franciscu II pe candu ea erá la Frascati. Maiestatea Sea le lasase la Rom'a. Cu tóte arestárele destulu de numerose o-perate pintre persónele prepuse de acésta pradaciune, politia n'a descoperitu inca nimie'a.

Indreptare. In nr. 88, pag. 352 col. II. ser. 9 a se in-drept'a: Unu singuru románu nu s'a etc.

*) S'a publicatu in nr. trecut.

Red.)